

**ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТИИ ИЁЛОТИ МУТТАХИДАИ АМРИКО
ОИД БА МАСЪАЛАҲОИ ОСИЁИ ҶАНУБИ ВА МАРКАЗӢ
РОБЕРТ БЛЕЙК**

**НИШАСТИ МАТБУОТӢ
ДАСТГОҲИ ПРЕЗИДЕНТ
ДУШАНБЕ, ТОЧИКИСТОН**

6 июли соли 2009

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Ассалому алайкум, хонумҳо ва ҷанобон! Барои ташрифатон ташааккур! Номи ман Роберт Блейк, ман Ёвари Котиби Давлатии Иёлоти Муттаҳидаи Амрико оид ба масъалаҳои Осиёи Ҷанубӣ ва Марказӣ мебошам. Ин сафари нахустини ман ба Душанбе аст.

Ҳозир ман аз боздид бо Ҷаноби Оли, Президент баҳра бурдам. Мо мулоқоти хеле созанда ва дӯстона доштем, ки дар он ман миннатдории самимии ҳукумати худро барои муносибатҳои хуби байни ду кишварамон изҳори миннатдорӣ намудам. Мо ҳамкории худро дар робита бо Афғонистон ва баъзе мушкилотҳое, ки Тоҷикистон бо онҳо бинобар бӯҳрони ҷаҳонии иқтисодӣ рӯ ба рӯ шудааст, мавриди муҳокима қарор додем. Ман барномаи кумақдиҳиеро, ки мо дар Тоҷикистон иҷро менамоем, шарҳ додам. Мо инчунин дар бораи демократия ва дин табодули назар кардем. Мо сӯҳбати ҳамаҷониба ва дӯстона барпо намудем. Ман барои вақте, ки Президент барои қабули ман дареф надоштаанд, миннатдорам ва дертар шояд ба баъзеи шумоён оиди мулоқотамон муфассалтар иттилоъ диҳам. Ташаккур.

Метавонед як-ду савол бидиҳед.

САВОЛ: Оё ҳукумати Иёлоти Муттаҳида бинобар бӯҳрони ҷаҳонии иқтисодӣ кам кардани кӯмаки худро ба Тоҷикистон ба нақша гирифтааст?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТИ БЛЕЙК: Не, мо кам кардани кӯмакро ба нақша нагирифтаем. Дар Осиёи Марказӣ Тоҷикистон калонтарин гирандаи кӯмаки ҳориҷӣ мебошад. Мо ба Тоҷикистон дар соҳаҳои зиёд кӯмак мерасонем, ва идома додани ин иқдомро дар назар дорем.

САВОЛ: Оё ҳукумати Иёлоти Муттаҳидаи Амрико бо назардоши барқароркуни иқтисодиёти Афғонистон вусъатдиҳии ҳамкории иқтисодиро бо Тоҷикистон ва Афғонистонро ба нақша гирифтааст?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Ҳар он чизе, ки мо айни ҳол дар робита бо Афғонистон дар якҷояги бо Тоҷикистон иҷро менамоем, ба ҳамкории зиддитеррористӣ ва зидди маводи муҳаддир даҳл дорад. Тавре ки ба шумо маълум

Blake - 7/6/09

аст, мо сар кардани барномаи калони вусъатдиҳии истеҳсоли маҳсулоти кишоварзиҳо дар Афғонистон ба нақша гирифтаем, ки ҳам боиси пайдоиши ҷойҳои кории иловагӣ ва манбаҳои даромад барои халқи Афғонистон, ва ҳам боиси дуршавӣ аз истеҳсоли нашъа мегардад.

Як саволи дигар.

САВОЛ: Фикри Шумо оиди кулли минтақаи Осиёи Марказӣ бо назардошти ҳодисаҳои охирин дар Кирғизистон ва Ўзбекистон ва фаъолият дар шарқи Тоҷикистон чист?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТИ БЛЕЙК: Айни хол ман оиди дигар ҳодисаҳо дар Осиёи Марказӣ суханронии муфассал кардан намехоҳам. Мавзӯи асосии мулоқоти имрӯза ҳамкориҳои дучонибаи байни Иёлоти Муттаҳидаи Амрико ва Осиёи Марказӣ буд. Бори дигар ман оиди ҳамкории зиче, ки мо бо ҳукумати Тоҷикистон дар соҳаи мубориза бар зидди терроризм, қочоқи маводи нашъадор ва амнияти марзҳо, ки дар робита бо Афғонистон ҷой дорад, изҳори ташаккур кардам ва мо оиди доираи васеи масъалаҳои дигар табодули назар кардем. Дар рафти мулоқот мо мамлакатҳои дигари Осиёи Марказиро мавриди муҳокима қарор надодаем.

Ташаккури зиёд.

# # # #

**ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТИИ ИЁЛОТИ МУТТАҲИДАИ АМРИКО
ОИД БА МАСЪАЛАҲОИ ОСИЁИ ҶАНУБӢ ВА МАРКАЗӢ
РОБЕРТ БЛЕЙК**

**МИЗИ МУДАВВАРИ МАТБУОТӢ
МЕҲМОНХОНАИ ҲАЙЯТ
ДУШАНБЕ, ТОЧИКИСТОН**

6 июли соли 2009

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Ассалому алайкум. Барои ташрифатон ташааккур. Ин сафари нахустини ман ба Тоҷикистон ба ҳайси Ёвари Котиби Давлатӣ аст.

Ман аз имконияти имрӯз бо Президент ва Вазири корҳои хориҷӣ мулоқот намудан хеле хушнудам. Аз фурсат истифода бурда, ман ба онҳо оиди аҳамияти аввалиндарава стратегие, ки Президенти Обама ба кори мо дар Афғонистон ва Покистон медиҳад, иттилооти муҳтасар додам. Мақсади мо пешгирий, безараркуни ҷаҳони ҷаҳонӣ ва маҳви терроризм дар ин ду кишвар мебошад.

Ман ба Президент ва Вазири корҳои хориҷӣ барои ҳамкории Тоҷикистон бо Афғонистон ва мо баҳри пурзӯр намудани марзбонӣ бо мақсади таваққуф намудани ҷараёни қоҷоқи маводи нашъадор аз Афғонистон ва расонидани қӯмак ба мубориза алайҳи терроризм изҳори миннатдорӣ намудам.

Мо инчунин ҳамкории иқтисодии байни Иёлоти Муттаҳидаи Амрико ва Тоҷикистонро мавриди муҳокима карор додем. Президент ва Вазири корҳои хориҷӣ дар бораи мушкилиҳои иқтисодие, ки Тоҷикистон бо онҳо бинобар бӯҳрони ҷаҳонии иқтисодӣ, паст шудани ҷараёни интиқоли пул аз кишварҳои хориҷа ва паст шудани нарҳи ҷаҳонии пахта ва аллюминий рӯ ба рӯ шудааст, нақл карданд.

Иёлоти Муттаҳидаи Амрико дар Тоҷикистон барномаи муҳимми қӯмаки дучонибаро иҷро менамояд. Масалан, мо ба фароҳам овардани шароитҳои барои рушди корхонаҳои хурд ва миёнаи ин кишвар мусоид қӯмак медиҳем. Мо инчунин қӯшишҳои Бонки Рушди Осиёро дар самти кашидани хатҳои интиқоли қувваи барқ аз Тоҷикистон ба Афғонистон дастгирӣ мекунем. Мо инчунин аҳамияти таъмини назорати зарурии ҳукумати Тоҷикистонро аз болои тамоми маблағҳое, ки ба он ҷудо мешаванд, зимни муҳокима қарор додем. Чораи мазкур ба дастрасии минбаъдаи кредитҳои созмонҳои бисёрҷонибаи молиявии монанди Бонки Рушди Осиё ва Ҳазинаи Байналмиллалии Асъорро ба Тоҷикистон таъмин мекунад.

Blake - 7/6/09

Мо оиди аҳамияти дастгирии озодии дин ва демократияро дар Тоҷикистон бо мақсади роҳ надодан ба имконияти дар Тоҷикистон маскан гирифтани ифротгарон ва терористон табодули назар кардем.

Биллохира, ман хеле шодам, ки имрӯз ба дидани ду лоиҳае, ки аз ҷониби Агентии ИМА оиди рушди байналхалқӣ дастгирӣ шудаанд, фурӯсат ёфтам. Яке Иттиҳодияи истеъмолкунандагони об ва дигаре Маркази намунавии ёрии тибии ибтидой буданд.

Дар хотима ман меҳостам ба ҳалқи Тоҷикистон барои меҳмоннавозии самимие, ки бо он маро дар ҷараени ташрифам пазируфтанд, арзи сипос қунам. Ман интизори сафарҳои минбаъдаи зиёди худ астам, ки дар рафти онҳо ба гузаронидани вақти зиёдтар дар сарзамини ҷолиби шумо имконият пайдо мекунам.

Ман инчунин ба ҳонуми сафир Ҷейкобсон барои гирд овардани ҳайати аъло, ки барои намояндагӣ карданӣ Иёлоти Муттаҳида кори бузургеро ба сомон мерасонанд, ташаккур мегӯям. Ман ба ӯ барои меҳмоннавозӣ ва кори аълояш низ сипосгузорӣ мекунам.

Акнун ман ба шунидани саволҳои шумо омодаам.

САВОЛ: Саволи аввалин ба пойгоҳи ҳавоии Манас дар Кирғизистон марбут аст. Оё ба назари Шумо воқеяти нигоҳ доштани пойгоҳ сарфи назар аз таваққуф намудани созишнома аз ҷониби ҳукумати Кирғизистон далели ғолибияти дипломатияи амрикӣ аст? Ин саволи аввалин аст.

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Як саволӣ бидиҳед. Оиди саволи якум иҷозат диҳед бигӯям, ки Иёлоти Муттаҳида барои ба тасвиб расонидани созишнома аз ҷониби парлумони Кирғизистон ва дастгирии созиши нави оиди маркази нави ҳамлу нақли транзитӣ дар Манас миннатдор аст.

САВОЛ: Саволи дуюм – ба назари шумо интиқоли борҳои ғайринизомӣ кай оғоз мейёбад ва он чӣ гуна суръат мегирад, яъне ҳар моҳ ё ҳар шаш моҳ?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Дар Тоҷикистон?

ҲАБАРНИГОР: Ҳа.

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Пеш аз ҳама, иҷозат диҳед бори дигар ба ҳукумати Тоҷикистон барои дастгирии интиқоли борҳои ғайринизомӣ ба Афғонистон ва умуман барои кӯмакаш дар соҳаҳои дар боло зикргардида изҳори миннатдорӣ қунам. Ман ҳоло аниқ гуфта наметавонам, ки қадом борҳо мавриди ҳамлу нақл қарор мегиранд, лекин дар вақти зарурӣ мушаххасоти он дастраси омма мегарданд.

САВОЛ: Дар вақти имзо намудани созишнома оиди интиқоли борҳои ғайринизомӣ байнӣ Тоҷикистон ва Иёлоти Муттаҳидаи Амрико ҳеч кас дар бораи тақдири поигоҳи Манас тасаввуроте ҳам надошт. Акнун, ки Манас мақоми нав пайдо намудааст, оё ба назари шумо интиқоли борҳо аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон умуман суръат мегирифта бошад?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Ин ду масъала бо ҳамдигар робитаи кам доранд. Дар навбати аввал Президенти Қирғизистон Ҷоқиев бояд созмондиҳии маркази ҳамлу нақли транзитии навро тасдиқ кунад, бинобар ин ҳам созишнома то ҳол ба пуррагӣ баста нашудааст. Дар мавриди тасдиқ кардан, мо умединорем, ки ў ин тавр ҳам мекунад, созишномаи мазкур ба дигар созишномаҳои ҳамлу нақли транзитие, ки мо бо давлатҳои дигар мебандем, таъсир намерасонад. Муҳимаш барои мо он аст, ки мо бояд барои ба Афғонистон интиқол намудани борҳо имкониятҳои гуногун дошта бошем.

САВОЛ: Оё дар рафти боздиши шумо бо Президент масъалаҳое буданд, ки ҳалли мусбии худро наёфтанд? Ва ба назари Шумо, дар қадом соҳаҳо Иёлоти Муттаҳида ва Тоҷикистон метавонистанд ҳамкории самараноктар кунанд?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Ба назари ман ягон соҳаи баҳсталаб набуд. Ҳангоми мулоқоти ман бо Президент мо табодули назари хеле дӯстона доштем. Чун дар аввал иброз доштам, мо роҳҳои давомдиҳии кори муштаракамонро оиди Афғонистон ва соҳаҳои дар боло зикргардида мавриди баррасӣ карор додем. Мо инчунин дар бораи роҳҳои кӯмак ба таҳқими иқтисодии>Toҷикистон сӯҳбат кардем. Мо дар фикри он астем, ки роҳҳои гуногуни давом додани ҳамкориамон вучуд доранд. Мо кӯшиш мекунем, ки ин имкониятҳоро аз даст надиҳем.

САВОЛ: Дар робита бо баъзе созмонҳое, ки бо раванди демократикунӣ сарукордоранд, ба мисоли Фридом Хаус. Дар гузориши Фридом Хаус ва дар гузориши охирини Департаменти Давлатӣ оиди ҳуқуқи инсон Тоҷикистон ҳамчун давлати комилан авторитарӣ арзёби шудааст. Низоми он бештар низоми диктаториро мемонад. Чаро Иёлоти Муттаҳидаи Амрико аз ҳамаи далелҳои мазкур сарфи назар карда, кӯмаки молиявии худро ба Тоҷикистон давом медиҳад?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Чун дар боло иброз доштам, мо дар фикри онем, ки ба Тоҷикистон, чун ба ҳамаи кишварҳои дигар, зарур аст, ки демократия ва озодии сухан ва динро таъмин кунад, чунки ин воситай беҳтарини маҳви ифратгарӣ ва терроризм мебошад.

Ҳадафи як кисми барномаҳои кӯмакрасони мо - кӯмак ба Тоҷикистон дар густариши баъзеи ин озодиҳо мебошад, ки ин барномаҳо бо оғаҳии ҳукумат ва бо дастгирии он суръат мегиранд.

САВОЛ: Дар авали сарсухани худ шумо иброз намудед, ки ҷониби Амрико нияти ба роҳ мондани назорати катъи аз болои маблагҳоеро дорад, ки аз ҷониби

Blake - 7/6/09

созмонҳои байналмиллалии молияви ба Тоҷикистон ба карз дода мешаванд.
Сабаби чунин тасмим чист?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Каме рушани медарорам. Иёлоти Муттаҳидаи Амрико яке аз якчанд донорҳое мебошад, ки ба Ҳазинаи Байналмиллалии Асъор, ба Бонки Рӯшди Осиё, ба Бонки Ҷаҳонӣ ва дигар созмонҳои байналмиллалии молиявӣ маблағ мегузорад. Аммо ҳукумати Иёлоти Муттаҳида ба Конгресс, ки ба ин гуна кӯмак маблағ ҷудо менамояд, ҳисобот медиҳад. Табиист, ки Конгресс меҳоҳад боварӣ ҳосил қунад, ки тамоми маблағҳо дуруст истифода бурда шуда дар бораи онҳо таври зарурӣ ҳисобот дода шудааст. Бинобар ин мо меҳоҳем дилпур бошем, ки дар Тоҷикистон назорати зарурии дохилий ва идоракуни маъмурии қарзҳои он ба роҳ монда шудааст, тавре ки дар соҳаи идоракуни қарзҳо дар мамлакатҳои дигар маъмул аст.

САВОЛ: Саволи якум – Иёлоти Муттаҳидаи Амрико вазъи сиёсии Тоҷикистонро аз нигоҳи интихоботи соли оянда чӣ гуна арзёбӣ мекунад?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Мо Тоҷикистонро ҳамчун мамлакати босубот арзёбӣ мекунем ва албатта умед дорем, ки интихобот таври озоду боадолат мегузараад, ки дар он ҳамаи аҳзоби қонунӣ имконияти иштирок карданро пайдо мекунанд.

САВОЛ: Саволи дуюм бештар ба Афғонистон марбут аст. Дар робита бо озодии вичҷон, дин ва сухан шумо иброз доштед, ки то ин принципҳо таъмин нашаванд, имконияти хатари решавонидани террористон ва ифратгарон дар Тоҷикистон боқӣ мемонад. Дар ин робита, шумо ҳавфи терроризм ва ифратгарони аз Афғонистон маншаъ гирандаро чӣ тавр арзёбӣ мекунед?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТӢ БЛЕЙК: Ман фикр мекунам, ки Тоҷикистон мисли Амрико бо таҳдиҳои ба қаламрави Тоҷикистон ворид шудани ҷангварон ва ифратгарон аз Афғонистон рӯ ба рӯ шудааст. Ин аст сабаби ҳамкории мо дар мубориза бар зидди ин хатар.

Чун дар боло зикр кардам, Президенти Обама инро яке аз самтҳои афзалиятноктарини кор бо ҳукумати Афғонистон ва Покистон дар пешгири, безараргардонӣ ва маҳви шабакаҳои ифратгарон ҳам дар Покистон ва ҳам дар Афғонистон мебошад, ки онҳо аз ин ҷониб на ба Амрико, ва на ба давлатҳои ҳамсояи Афғонистону Покистон таҳдид қунанд.

САВОЛ: Мо мефаҳмем ки, чун шумо дипломати олимартаба астед, ба саволҳо низ таври дипломатӣ посух медиҳед. Ва мо фаҳмидем, ки Шумо Тоҷикистонро ҳамчун мамлакати босубот арзёбӣ кардед. Аммо ақидаҳои дигар низ, ба мисоли ақидаи Гурӯҳи Байналмиллалии Бӯҳронҳо арзи вучуд доранд, ки вазъро дар Тоҷикистон ҳамчун бесубот шарҳ медиҳанд, ва Тоҷикистон бо як қатор таҳдидҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва сиёсӣ дучор шудааст.

Оё Шумо аз ин арзёбиҳо огаҳед? Шумо дар бораи онҳо чӣ гуфта метавонед?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТИ БЛЕЙК: Узр, шояд ман таври номавҳум иброз доштам.

Дар робита бо саволи пештара дар бораи суботи сиёсӣ ва оё ҳукumat ва худи Президент устуворанд, мо мутманим, ки мақоми Президент устувор ва тарзи давлатдории ў низ устувор аст.

Оиди саволи муфассалтар дар бораи Тоҷикистон, шумо дуруст мегӯед, ва ман дар ин бора дар сухани ифтитоҳӣ иброз намудам. Яъне вазъият дар Тоҷикистон ҳассос аст. Тоҷикистон ба бӯҳрони иқтисодӣ дучор шудааст, ки бинобар пастшавии таҳвили маблағҳо ба кишвар пастшавии нархи пахта ва таҳдиҳи эҳтимолӣ аз Афғонистон ба миён омадааст. Дар бораи бӯҳронҳои энергетикие, ки мамлакати шумо таъи якчанд соли охир аз сар мегизаронад, ба ҳама маълум аст. Ман фикр мекунам, ки вазъият ҳассос аст ва ман натиҷаҳои тадқиқотҳоеро ба монанди таҳқиқи Гурӯҳи Байналмиллалии Бӯҳронҳо мавриди баҳс қарор додан намехоҳам.

Чаро боз ба як саволи дигар ҷавоб надиҳам.

САВОЛ: Мушкилотҳое, ки шумо номбар кардед на танҳо вучуд доранд, балки сол аз сол вазнинтар мегарданд. Фикр мекунам, ки байни сафари қаблии Вазири дифои Русия ва сафари баъдинаи шумо робитае вучуд дорад. Лекин муаммо дар он аст, ки вазъи минтақа имрӯз куллан фарқ мекунад, чунки вақтҳои охир дар Қирғизистон, Андиҷони Ўзбекистон ва ҷануби Тоҷикистон қувваҳои Ҳаракати Исломии Ўзбекистон фаъол гаштаанд, аммо роҳбарияти кишвар фаъолияти онҳоро инкор мекунанд.

Нуқтаи назари Шумо оиди суботи Осиёи Марказӣ чӣ гуна аст? Оё он босубот аст?

ЁВАРИ КОТИБИ ДАВЛАТИ БЛЕЙК: Ба ин ман савол танҳо онро гуфта метавонам, ки Амрико мутманин аст, ки ба муқобили ифратгарон ва террористон дар ҳама ҷо мубориза бурдан зарур аст. Ононе, ки меҳоҳанд аз ҳуқуқҳои демократии худ ва ҳамаи ҳуқуқҳои демократии худ озодона баҳраманд шаванд, бояд барои ин шароити мусоид дошта бошанд. Ин роҳи асосии таъмини субот аст. Ин ҳадафест, ки ми ба он дар ҷойҳои ба монанди Афғонистон ва Покистон ноил шуданием. Ман боварии комил дорам, ки ин ба мамлакатҳои тамоми ҷаҳон даҳл дорад.

Дар хотима иҷозат диҳед ба ҳамаи шумоён барои ташрифатон ташаккур гӯям. Ман муентазири сафарҳои ояндаам ва ваъда медиҳам, ки дар рафти ҳар боздид барои мулоқот бо шумо, ва шунидани саволҳои шумо, ки барои мо хеле муҳиманд, вақт пайдо мекунам.

Ташаккур.

# # # #